

pe cind *Psalmii* se inscriu pe o direcție a hiperbolizării expresiei literare, a ideii conținute în aceasta. Cantatei *Domnișoara Hus*, compusă în 1968, pentru trei voci bărbătești și trei grupe orchestrale, îi este într-adevăr potrivită pentru definirea obiectului, atît pe plan structural cit și expresiv, aserțiunea semnată de George Călinescu „Obiectul poeziei este deci nu fața concretă a lumii balcanice ci schema ei ideală, o simplă ipoteză morală, de unde lipsa de istoricitate și concretețe biografică”. În ordinea celor șase secțiuni — *Ceas de seară*, *Prezentare*, *Vaduri și alaiuri*, *Din ceas dedus*, *Aur neetemporal* și *Chemarea mosorului* — cea de-a patra, *Motto* — *Din ceas dedus*, îndeplinește rolul „axe de simetrie”, „pilonului” lucrării, în sensul propriu și figurat al noțiunii. Versiunea interpretativă este datorată orchestrei Filarmonice din Iași condusă de Ion Baci, Soliști: Lucian Marinescu, Ion Budoiu și Pompei Hărășteanu. Se cere menționată în mod special în legătură cu excelența redare a reliefului spațial, a lărgirii bazei sonore, sensibile la audiția stereofonică și care au importanța unor date constituante ale mesajului formal al cantatei, aportul maestrului de sunet Vladimir Ploeanu, care a realizat aceste dialoguri fonice fără a rupe echilibrul unității lor de ansamblu.

În ciclul de 7 *psalmi* pe versuri de Tudor Arghezi (1965) pentru bariton, pian și percuție înfățișarea sonoră, muzicală conferă o nouă dimensiune expresivă versurilor a căror simplitate pare că le mărește puterea de fascinație artistică, literară care aparține autorului lor. Muzica susține, comentează, subliniază, aprofundează pe căi specifice versul arghezian ale cărui oscilații de la umilință pînă la afirmarea deplin descătușată corespunzînd transformării vocale de la declamație spre melodie și vocaliză și modificării treptate a partiturii pianistice pînă la înlocuirea sa în final cu jocul accentelor percuției. În interpretarea ciclului de 7 *psalmi* basul Pompei Hărășteanu este acompaniat la pian de Lavinia Tomulescu-Coman, iar intervenția de percuție aparține lui Candid Popescu, realizînd o versiune demnă de valoarea partiturii. Compozitorul Costin Cazaban semnează o prezentare ce tinde să surprindă, să definească eficient determinările fundamentale ale componisticii lui Nicolae Brînduș.

Gabriel TOMESCU

Contacte Internaționale

De curînd, un grup de tineri compozitori români formată din Dan Bălan, Valentin Gruescu, Adrian Pop, Mircea Romcescu și subsemnatul, a efectuat în cadrul schimburilor culturale dintre Uniunea compozitorilor din R.S. România și Uniunea compozitorilor din Uniunea Sovietică, o vizită de documentare asupra unor aspecte ale vieții culturale — muzicale din această țară. Pentru realizarea acestui obiectiv am luat contact cu diverse personalități ale vieții muzicale din U.R.S.S., am avut repetate întruniri de

lucru cu reprezentanți ai tinerei generații de compozitori sovietici, am audiat concerte, am vizitat galerii de artă și muzee, am legat prietenii durabile.

Vizita noastră a coincis cu perioada de pregătire a două evenimente epocale în istoria popoarelor sovietice și anume: 65 de ani de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și 60 de ani de la întemeierea Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste.

Chiar de la sosirea în țara prietenă am simțit ospitalitatea acestui popor prin întîmpinarea caldă făcut de tov. Vladimir Logaciov, șeful serviciului de relații externe al Uniunii Compozitorilor din Uniunea Sovietică și de translatorul, extrem de amabil, ce ne-a însoțit pe tot parcursul vizitei noastre. În continuare, am făcut turul orașului Moscova, dîndu-ni-se posibilitatea să admirăm și să ne bucurăm de frumusețea arhitectonică a orașului. Moscova este menționată într-un izvor narativ încă din anul 1147. Aici se găsesc: Academia de Științe a Uniunii Sovietice, Universitatea „Lomonosov”, 80 de institute de învățămînt superior, 25 de teatre (printre care vestitul „Bașoi Teatr”), cunoscutele galerii de artă „Tretiakov”, pe care am avut posibilitatea să le vizităm. Tot aici se găsește și am fost invitați să-l vizităm, ansamblul arhitectural „Kremlin”, construit într-o lungă perioadă de timp, începînd cu secolul al XII-lea, ansamblu compus din palate, biserici, Necropola țărilor, clădirea Senatului, Palatul Congreselor și altele.

După o frumoasă zi petrecută la Moscova, am plecat spre Kiev, orașul în care urmau să se desfășoare întîlnirile noastre de lucru cu reprezentanții tinerei generații de compozitori sovietici. La sosire am fost întîmpinați de compozitorul Lev Nicolaevici Colodub, responsabilul cu probleme de tineret al Uniunii Compozitorilor din R.S.S. Ucraina, precum și de o parte din tinerii compozitori sovietici cu care în zilele următoare ne-am reîntîlnit în cadrul întrunirilor noastre de lucru. Kiev, capitala R.S.S. Ucraina a fost întemeiat în secolele VI—VII. Orașul este un centru istoric cu numeroase monumente printre care biserica Deseatina și mînăstirea Pecerska, ambele din secolul XI și numeroase clădiri din secolele XV—XVIII.

Ca centru cultural, are numeroase institute de învățămînt superior, o universitate din anul 1834, muzee, teatre. Parte din ele am avut posibilitatea să le vizităm.

Întîlnirea cu tinerii compozitori sovietici a avut loc în prezența Președintelui Uniunii compozitorilor din R.S.S. Ucraina, tovarășul Alexandr Ștogarenko. În prima ședință de lucru, s-au purtat discuții extrem de interesante cu privire la creația muzicală din ambele țări, la locul și rolul tinerei generații de compozitori în viața muzicală. În cuvîntul lor colegii sovietici au prezentat conținutul de specialitate în contextul mai larg al condițiilor în care s-a dezvoltat și se dezvoltă creația artistică în general și creația muzicală în special în U.R.S.S. Astfel, s-a subliniat că în creația lor muzicală, compozitorii sovietici, dintre care la loc de frunte se situează Șostakovici, Prokofiev, Miaskovski, Sviridov, Hacıaturian, Hrennicov, au dat lucrări de cel mai înalt nivel artistic, ce duc mai departe tradițiile muzicii clasice ruse, creația lor fiind clădită pe edificiul solid al bogatei

moșteniri artistice dinainte de Revoluție, citindu-se în acest sens numele compozitorilor Glinka, Borodin, Musorgski, Rimski-Korsakov, Ceacovski și alții, ca autentici precursori ai creației muzicale contemporane. De asemenea a fost evidențiată preocuparea ca, odată cu afirmarea fiecărei personalități artistice conform însușirilor sale specifice, să se asigure și accesibilitatea pentru pături largi de auditori. Am reținut de asemenea faptul că în creația muzicală sînt chemate și stimulate să-și aducă contribuția toate popoarele ce formează Uniunea Sovietică, respectiv cele peste 40 de naționalități, precum și grupurile etnice mai restrinse.

În cadrul discuțiilor, membrii grupului de compozitori români au arătat, la rîndul lor, că efortului colectiv al tinerilor creatori români îi sînt asigurate forme organizatorice de afirmare în cadrul Uniunii compozitorilor. Cei mai tineri sînt stimulați în creația lor în cadrul „Cenaclului tinerilor compozitori”, organism destinat promovărilor care și-a dovedit valoarea, inițiat și susținut cu perseverență de către Uniunea Compozitorilor. Selectate fiind exclusiv pe criteriul calității, lucrările tinerilor compozitori sînt prezente în viața de concert a țării, alături de cele ale compozitorilor mai vîrstnici. Concomitent cu programarea și deci crearea condițiilor pentru ca lucrările tinerilor să poată fi audiate, în promovarea creației acestora sînt folosite mijloace de stimulare onorifice și materiale, între care un loc important îl ocupă premiile anuale ale Uniunii compozitorilor, ale Academiei R.S.R., ale Festivalului național „Cîntarea României”, achizițiile, tipărirea lucrărilor, imprimarea pe discuri etc. Invitații români au arătat de asemenea, că tinerii creatori continuă drumul trasat în creația muzicală românească de marele George Enescu, muzician de geniu, a cărui vastă operă simbolizează căutarea și găsirea unui drum propriu, expresie a unei sensibilități specifice inimitabile.

Contactul cu tinerii creatori sovietici a avut însă, ca principal scop, audierea și analiza unui număr important de lucrări camerale, simfonice, vocal-simfonice, de o certă valoare artistică lucrări aparținînd unor tineri compozitori din diferite republici ale Uniunii Sovietice, astfel încît ne-am putut forma o impresie clară asupra creației colegilor noștri din țara vecină și prietenă. În acest sens voi cita numele compozitorilor sovietici și lucrările audiate, fără a face referiri valorice asupra fiecărei creații, în parte : Citașvili Revaz din R.S.S. Gruzină — *Variatiuni pentru violoncel solo* ; Igor Crasinikov, din Moscova — *Ciclul simfonic Vocile Stelelor* ; Ludmila Șleg, din R.S.S. Bielorusă — *Cantata pentru soliști, cor și orchestră* ; Ianis Porietis, din R.S.S. Letonă — *Cintec popular pentru oboi solo și Viața* ciclul de lieduri pentru mezzosoprană : Tudor Chiriac, din, R.S.S. Moldovenească — cantata *Balada Soarelui* ; Imolaev Mihail, din Moscova — *Concert pentru violă și orchestră* ; Victor Coroliov din Leningrad — *Lucrarea simfonică Orașul de dimineată pînă seara* ; Evgheni Milka, din R.S.S. Ucraina — *Concert pentru contrabas și orchestră* ; Rustam Zade, din R.S.S. Azerbaidjeană. — *Simfonia pentru trei soliști* ; Iacob Kubanov din R.S.S. Ucraina — *Ciacona pentru orgă*

și corzi și *Concert pentru pian, chitară electrică și percuție*”.

La rîndul nostru am prezentat lucrările : *Doinind pentru clarinet, percuție și grup vocal, Ipostaze contrapunctice pe teme maramureșene* pentru 2 viori și percuție, *Cantata Stare de veghe* pentru orchestră, două coruri și bandă magnetică, de Dan Bălan ; *Sonata pentru pian* de Valentin Gruescu ; *Ethos I și Concertul pentru violoncel și orchestră* de Adrian Pop ; *Cumpăna luminii* — piesă camerală din ciclul cameral — vocal — simfonic *Mozaic* de Ulpîu Vlad.

Încercînd să creionez cîteva trăsături generale privind activitatea creatoare a tinerilor compozitori sovietici voi releva în primul rînd bogăția și diversitatea stilistică. Plecînd de la aceasta observăm existența unor compozitori ce scriu o muzică în elaborarea căreia un prim loc revine efortului rațional, precum și a unor tineri creatori ce urmăresc amplificarea înțelegerii creației lor, îndeosebi prin limbajul sonor pe care îl folosesc. Există, de asemenea, tineri ce sînt preocupați de explorarea posibilităților timbrale ale instrumentelor tradiționale, alături de acei ce investighează noi surse sonore, inclusiv instrumentarul electronic. În peisajul muzicii sovietice contemporane tinerii compun în forme și genuri tradiționale : sonate, lieduri, simfonii, concerte, etc. și în forme mai puțin tradiționale, forme libere sau cicluri de piese instrumentale, camerale și simfonice. De asemenea nu puțini sînt tinerii ce compun ample lucrări camerale, simfonice sau vocal — simfonice, dedicate unor momente importante din istoria poporului sovietic, sau care reflectă marile evenimente istorice și politice contemporane, dorința poporului sovietic și, implicit, a tineretului pentru pace. Peisajul muzical la care ne-am referit ar fi incomplet fără evidențierea existenței și a unor tineri creatori ce compun muzică corală, muzică ușoară, muzică pentru fanfară.

În toate aceste orientări identificăm ca linii de forță legătura directă sau indirectă a creației tinerilor compozitori cu folclorul sovietic, înțeles ca sursă de inspirație investigată cu metode moderne, în cadrul cărora se împletesc și întregesc ineditul cu originalul. Activitatea creatoare a tinerilor compozitori sovietici reprezintă o expresie proaspătă și vie ce se integrează pe deplin în școala componistică sovietică și ale cărei tradiții semnificative le continuă. Tinerii creatori dovedesc că posedă acele calități specifice tineretului, cum sînt : deschiderea către tot ce este nou, valoros și autentic, dorința de auto-depășire, putere de muncă, spirit patriotic, orizont larg umanist, toate acestea manifestîndu-se în contextul imbinării alitudinii inovatoare cu dorința continuării tradiției.

În încheiere doresc să subliniez că vizita făcută în Uniunea Sovietică a constituit un prilej de documentare și îmbogățire a cunoștințelor noastre, iar lucrările prezentate s-au bucurat de un succes cu totul remarcabil. Pe lîngă latura instructiv profesională a vizitei evidențiem cu bucurie că personalitățile muzicale ale țării noastre sînt bine cunoscute, iar politica externă de pace, înțelegere și apropiere între popoare se bucură de deosebită stimă și considerație.

Ulpîu VLAD